

Transcriptie Nee Man! De podcast over man zijn. Aflevering 1: Jens van Tricht over mannelijkheid

Hee, hallo en leuk dat je luistert naar Nee Man!

De podcastserie Nee Man! wil bewuste en onbewuste seksistische genderstereotypen van en over mannen aan het licht brengen en deze doorbreken door een ander verhaal te laten horen.

J: Ik ben Jules

D: En ik ben Daniel

J: En deze podcast geeft een beeld van mannenemancipatie en de veelvormigheid daarvan.

Nee Man! streeft naar een inclusief en divers geluid met gelijkheid, vrijheid en veiligheid voor iedereen als doel.

D: Vandaag willen we het hebben over mannenemancipatie. Het patriarchaat, feminisme, allemaal vieze woorden, tenminste... heel veel mensen vinden dat vieze woorden.

Fluistert: Is eigenlijk niet zo.

Maar wat zijn die termen nou eigenlijk, wat houden ze in?

J: Zelf hebben wij wel een beetje een idee maar het is niet helemaal duidelijk. En gelukkig hebben wij een gast, een hele toffe gast, en dat is Jens van Tricht. Jens is oprichter en directeur van Emancipator, een organisatie die mannenemancipatie bevordert.

Hoe is het?

Jens: Goedemorgen, naar omstandigheden best goed.

J: hoe zag je dag er tot nu toe uit?

Jens: Ben, ehm, wakker geworden, heb gesnoozed, heb mezelf met enige tegenzin uit bed gewurmd omdat er een volle mailbox en een lange to-do lijst op me lag te wachten. Ik heb ontbeten, ik ben van mijn vriendin, waar ik wakker werd, naar huis gegaan, heb daar aan de mailbox en to-do lijst gewerkt en wat andere dingetjes tussendoor gedaan. De afwas die daar nog stond en ben toen heel hard hier naar toe gefietst om met jullie te praten.

J: Fijn dat je er bent.

Jens. Heel fijn.

J: Dat snoozen is heel herkenbaar, ik snooze echt elke dag sinds corona maar ik kom gewoon mijn bed niet uit. Maar goed, daar gaan we het niet over hebben, dat is een ander onderwerp ook belangrijk, maar eerlijk.

D: De rubriek: wat is het mannelijkste dat je deze week hebt gedaan?

En, ehm, dat is natuurlijk een heel vervelende vraag, maar goed, we gaan 'm wel stellen, aan elkaar. Zal ik beginnen?

J: Begin maar Daniel, wat is het mannelijkste wat je deze week hebt gedaan? Vertel.

D: Het was... deze week werd ik gebeld door mijn vriendin, Nydia, en die zei: 'Ik ben wat later thuis want mijn ketting ligt eraf.' En ik voelde toen meteen zo'n innerlijke drang opkomen van: 'Oké wat moet ik doen? Moet ik je komen helpen? Heb je mijn hulp nodig? Ik had echt zo'n idee van de prins op het witte paard, weet je wel? Dat ik daar meteen de redder moest zijn. En uiteindelijk heb ik ook de ketting er weer opgelegd. Dat voelde, als voor mij althans... ik voelde me daar heel goed over. En heb ik ook de ketting gespannen, en ik vraag me dan heel erg af van: waarom voel ik dan zo'n soort van plicht dat ik die ketting erop moet leggen of die ketting moet spannen en waarom voel ik me ook zo goed daarover? En ik vertelde dat aan Nydia en Nydia zei van: 'Ja, maar ik vind het ook wel lekker als je dat doet. Ik vind het ook wel lekker om te zien.'

J: Maar waarom heeft het er dan mee te maken dat je een man bent en een ketting erop legt?

D: Ik heb toch een soort meegekregen of zo dat je.. van mijn vader, mijn vader die fikste alles, dus ik vond ook zo, mijn vader was de fixer thuis. En ik associeer dat ook wel dan met wat een man moet doen. Naast dat je moet 'providen' dat je ook dingen moet fixen, en ook het liefst met je handen en ik vind het ook vet als mijn handen helemaal vies zijn. En dan ga ik het schoonmaken en dat lukt net niet helemaal, dan zie je nog een beetje zwart onder mijn nagels zitten.

J: Dan laat je gewoon expres een beetje zitten.

D: ja, precies. Ja, weet niet, ik associeer dat dan toch wel met mannelijkheid en dat geeft me toch ook wel weer een goed gevoel, terwijl ik dan ook wel weer denk: ja, waarom?

J: Ik vind het ook een lastige vraag om te beantwoorden. En ik heb er ook een over nagedacht, ik kon eigenlijk niet op zoveel dingen komen. Maar het mannelijkst wat ik deze week heb gedaan is op het werk, waar ik werk, daar was de diaprojector kapot en ehm, ja, ik kom ook met een technisch verhaal, wat heel vervelend is eigenlijk.. De diaprojector was kapot en nu bleek dat er iets was met de afstandsbediening van dat ding, kwam ik achter. Ik was echt blij dat ik dat ontdekt had. En toen heb ik AAA batterijen gehaald om die in die afstandsbediening te doen en toen werkte dat. Toen dacht ik: ik heb iets gerepareerd en ik voelde me er eigenlijk... ik heb het zelfs met een ladder geprobeerd... want ik dacht dat er iets was met de diaprojector. Dus uiteindelijk was het een heel gedoe en toen het ook werkte, wel vervelend dat het bij ons allebei zo'n stom verhaal is, toen het ook werkte dacht ik.. dit is wel echt supermannelijk dat ik dit heb gedaan.

D: Maar dat is toch dat gevoel van dingen fixen of zo...

J: Ja, maar het is vervelend dat...dat dat zo mannelijk voelt.

D: Is dat voor jou herkenbaar, Jens?

Jens: Ja, ik herken de verhalen natuurlijk. Ik herken ook wel de gevoelens van als ik dingen fix, of met mijn handen kan maken, ehm, maar ik heb natuurlijk wel geleerd de vraag te stellen: waarom vinden we dat dan mannelijk?

J: ja, dat is een goede vraag

Jens: En mijn antwoord op de vraag is ook, nou, ik heb verschillende antwoorden op de vraag. Ik heb maandag een hele dag met mijn kinderen doorgebracht; voor ze gezorgd, met ze gespeeld, eh, leuke en minder leuke dingen meegemaakt. Ehm, ik heb gisteren 12 uur gewerkt voor de goede zaak en maar liefst drie keer op een podium gestaan, een virtueel online podium weliswaar, om iets te zeggen over hoe mannen zich kunnen uitspreken en inzetten om geweld tegen vrouwen tegen te gaan. Dus ik denk het is heel mannelijk in deze wereld om heel hard en heel lang en heel veel te werken en ook nog eens een keer belangrijke dingen te doen op een podium. Maar ja, aan de andere kant om je als man uit te spreken tegen mannelijk geweld tegen vrouwen, wordt weer vaak juist niet gezien als mannelijk. Helaas. Dan zou je haast hopen dat dat zou veranderen zodat meer mannen het gingen doen. Maar ik hoop dat ze dat dan meer als mens, dan als man per se willen doen. En zorgen voor je kinderen wordt natuurlijk helemaal niet als mannelijk gezien, maar dat is wel waarin ik vader ben en dat is dan wel weer een heel mannelijke rol. Dus, ehm, ik zie vooral eigenlijk altijd de complexiteit hiervan en ook de tegenstrijdigheid. En ik vind het ook leuk om dat te koesteren. Ja.. en ...aanhaken bij het technische ding: toen ik gisteren thuis kwam, toen had mijn vriendin..die had een worsteling met haar Cv-installatie, en ze had met een loodgieter gebeld of contact gehad hoe ze dat moest oplossen..en ze liet mij die appjes zien en de foto's.. En toen werd ik er dus even op aangesproken van moet ik het nu fixen? Maar ik was zo moe en gaar en keek ernaar en dacht; ik snap er niks van.

-Gelach-

Dus dat zei ik ook en ik vind het ook ergens heel fijn dat dat zij haar eigen dingen oplost. En ze was gaan googelen en had een oplossing gevonden en ik zei van: o, wow, fijn! Dan kun je het dus zelf oplossen.

Maar toen ik naar bed ging en ik zag die radiator, kon ik toch niet nalaten om even op mijn knieën te gaan liggen en eh zie ik nou, eh zie ik nog waar het zit, zeg maar? Of kan ik het snappen? Het was natuurlijk leuk geweest als ik het even had kunnen oplossen, maar ik weet dan niet of ik dat weer per se als man vind. En of ik dat alleen maar met een technisch ding of een cv zou vinden, ik vind het ook leuk als ik met mijn kinderen iets kan, of kan oplossen. Of gewoon iets goed kan. Of ergens mee kan helpen en ik vind het ook leuk als dat in huishouden, keuken of op een andere manier zo is. Als ik iets handigs bedenkt. Dus het is ook gewoon leuk om nuttig te zijn...

-Gelach-

..in deze wereld. Toch?

J: Ja, ja, nuttig zijn en je ook gewild voelen, in die zin.

Jens: Ja

J: Dat je nodig bent.

Jens: Ja

D: Ja

J: Dat hoeft natuurlijk niet per se iets mannelijks te zijn, dat doe je gewoon als mens.

D: Toch heb ik dat ik altijd associeer dat een man dingen fikst. Ik krijg er dat toch echt heel moeilijk uit.

J: Ik denk dat we het daar de komende tijd nog heel veel over gaan hebben.

D: Ja

J: Waarom dat dan zo is en waarom we er dan zo over denken. En ik voel me na het verhaal van Jens toch ook een beetje oppervlakkig, dat wij zulke heel technische dingen als mannelijk zien en ja, ik ben nog niet vader maar ik vind een vaderrol ook wel een hele mooie vorm van mannelijkheid.

-muziek-

J: Laten we het hebben over mannelijkheid en meer specifiek over hoe je als mens wordt gevormd tot een mannelijk mens. Want wat is mannelijkheid?

D: Ja, is dat een fietsketting op de fiets leggen, zoals ik net vertelde?

J: Of, heel oppervlakkig, is dat het vuilnis naar buiten brengen?

D: Is dat naar de tandarts gaan?

J: Is dat zorgen voor brood op de plank?

D: Batterijen vervangen van een afstandsbediening?

J: Gespierd zijn? Een baard hebben?

D: Dit zijn wel dingen die wij associëren met mannelijkheid. En zijn deze verwachtingen die wij hebben, zijn die iets kwalijks?

J: Jens, vertel ons alles zo meteen alsjeblieft hierover. Want dit weet jij denk ik? Maar eerst: kun je ons wat meer vertellen wat Emancipator is en waarom jij deze organisatie in 2014 hebt opgezet?

Jens: Ja, Emancipator is een organisatie die mannenemancipatie bevordert. En mannenemancipatie definiëren wij als een bijdrage van mannen aan vrouwenemancipatie en een zodanige verandering van ideeën over mannelijkheid dat mannen daar ook beter van worden. Dus bevrijding van traditionele mannelijkheid zou je kunnen zeggen. Emancipator richt zich daarbij in grote lijnen op...eh.. themagebieden als arbeid en zorg, waar het zowel over vaderschap en opvoeding gaat als ook over gelijke verdeling van, hoe zeg je dat.. eh, work-life balance. Vrouwen te ondersteunen om betaald werk te doen of te ondersteunen daarin in technische beroepen of naar de top, maar ook mannen richting zorgende beroepen te krijgen. Geweld en veiligheid is een belangrijk thema. Geweld is een ontzettend groot probleem dat gelijkheid in de weg staat, waar de meeste vrouwen last van hebben, of het nou is omdat ze het zelf ervaren of omdat de dreiging er altijd is. Maar ook mannen hebben er last van, want mannen doen elkaar ook geweld aan. En allerlei vormen van geweld waar de samenleving zich druk over maakt, worden in overgrote meerderheid door mannen gepleegd of veroorzaakt. Dus er is een problematische relatie tussen mannen, mannelijkheid en geweld. Relaties

en seksualiteit is een thema waar natuurlijk heel veel gebeurd als het gaat over man-vrouw verhoudingen, opvattingen over mannen en mannelijkheid.

En gender en diversiteit, wat de laatste jaren ook steeds duidelijker is geworden dat eigenlijk de hokjes waarin we mensen indelen sowieso ter discussie komen te staan. Maar ook dat die hokjes enorm kunnen verschillen afhankelijk van naar welke context, gemeenschap, buurt, stad, land, cultuur, etc., je kijkt.

Ja, ik raak je al kwijt zie ik nou..

-gelach-

D: Daar geef je een heel lang en uitgebreid antwoord.

Jens: ja

D: Oké, maar om te begrijpen van wat je net zei.. het is denk ik wel een goed idee om te begrijpen wat de traditionele visie is op mannelijkheid.

Jens: ja

D: Want je kaart een aantal problemen aan.

Jens: Daar kan ik ook mee, kijk...Tegenwoordig is het zo dat zelfs voor dat je geboren wordt, worden bij 'gender-reveal parties' al feestjes gevierd om jongens in blauw en meisjes in roze te stoppen. En dat heeft grote consequenties.

J: Er branden hele bossen af.

Jens: Er branden zelfs hele bossen af en er worden milieuonvriendelijke ballonnen losgelaten en weet ik wat voor ellende. Maar eigenlijk worden we op vanaf dat moment ontmenselijkt. Je wordt niet geboren als mens, maar je wordt geboren als jongen of meisje. En dat heeft enorme consequenties want als jongen moet je vooral mannelijk zijn. Dan mag je vooral ook niet vrouwelijk zijn. Dus alles wat als meisjesachtig, als vrouwelijk gezien wordt, belandt eigenlijk... moet je negeren, ontkennen, onderdrukken en dat zal je ook altijd, ehm, daar wordt je niet in gestimuleerd zeg maar, daar word je zelfs in afgeremd.

En de dingen die we als mannelijk zien, of dat nou technisch dingen fixen is, of heel rationeel zijn, of heel goed kunnen praten, of op een podium staan of weet ik wat, dat wordt gestimuleerd. En bij meisjes gebeurt iets vergelijkbaars maar natuurlijk andersom en de beste manier waarop ik dat kan uitleggen is: we staan dus niet op twee benen van al onze menselijke kwaliteiten maar je moet op een been staan, namelijk je mannelijke of vrouwelijke deel en dat moet ook nog uit het lood zijn, want je moet die eigenschappen, die als mannelijk gezien worden moet je extra dik aanzetten.

J: Van wie moet dat?

Jens: Nou, omdat er geen twijfel over mag bestaan dat je een echte man bent. Dus op een of andere manier moet je voorkomen dat iemand jou kan zien als homo, mietje, verwijfd, weet ik wat. En dat betekent dat we er misschien ook wel om het gemis van die andere helft menselijke eigenschappen te compenseren, dat we die helft die er wel mag zijn extra dik gaan aanzetten. Ehm..en dan sta je dus op een been, uit het lood. En dan worden allerlei kwaliteiten, die heel goede kwaliteiten kunnen zijn, die we mannelijke kwaliteiten noemen, die kunnen problematisch worden omdat ze overdreven worden. Dan worden het vervormingen van kwaliteiten...

J: Kwalijke vervormingen

Jens: Dat je dingen wilt fixen is hartstikke fijn, maar dat je vooral technische dingen goed kan fixen, maar misschien niet goed voor jezelf kan zorgen als je er alleen voor komt te staan, dat is dan een probleem.

J: Ja

Jens: Dat is iets wat je veel ziet bij mannen die er ineens alleen voor komen te staan en dat ze sociaal geïsoleerd worden en dat ze gewoon niet geleerd hebben om die zogenaamd vrouwelijke zorg voor zichzelf of voor hun kinderen of voor hun huis of voor familieleden te doen.

J: ja

Jens: Dan kunnen ze nog zo goed dingen fixen maar het is uit balans.

D: Dus wat ik hieruit op kan maken is dat: laten we aannemen, zeg maar, wat aangenomen wordt, is dat, mannen zijn bijvoorbeeld niet zo goed om over hun gevoelens te praten, dat is meer een vrouwelijke eigenschap wat we mensen toeschrijven. Dus omdat dan die eigenschap er niet inzit bij het ene been waar die man op staat, gaan we dus als we eigenlijk met dingen zitten, gaan we dat compenseren met de dingen, zeg maar, die in dat ene been zitten. We kroppen het op, we praten niet over gevoelens, en in plaats daarvan gaan we bijvoorbeeld heel veel dingen fixen, in plaats van praten over wat ons eigenlijk dwars zit. Moet ik het zo zien?

Jens: Ja, het is natuurlijk een cliché maar het is helaas wel waar. We leren jongens al heel vroeg dat ze niet mogen huilen.

D: Ja

Jens: En dat ze dus alle gevoelens van verdriet, zwakheid, angst, weet ik het, dat ze die maar moeten wegstoppen, opkroppen, of compenseren met dan maar overdreven boosheid. Dat mag wel, of agressie...

D: Ja, precies

Jens: ...of daadkracht of competitie of concurrentie. Ja.

J: Bij jongere jongens wordt dat dus goedgekeurd, een beetje, dat gewelddadige gedrag of dat compensatiegedrag.

Jens: Het een wordt afgeremd en het andere wordt gestimuleerd, het hangt er natuurlijk vanaf in welke context en wie het betreft, etc. Maar als je erop gaat letten: het is schrijnend hoe vaak je in speeltuinen of waar dan ook, gaat zien dat vaders en ook moeders doen dat tegen huilende jongens zeggen: kom op nou, wees nou een vent of verman jezelf of ...en dat blijkt ook uit onderzoek dat in de wieg eigenlijk al jongens en meisjes verschillend behandeld worden, verschillend aangesproken, dat er verschillend gereageerd wordt op emotionele uitingen. Zelfs door mensen die denken dat ze dat verschil niet maken. Als ze zichzelf laten observeren en filmen dan zie je dat ze toch verschil maken.

J: Een meisje wordt getroost, ook als baby al.

Jens: Een meisje wordt met meer emotionele woorden aangesproken, met meer toonvariatie of dat soort dingen, ja

D: Ik kan me ook herinneren, ik weet niet precies hoe oud ik was, maar volgens mij was ik tien en ik had nog steeds als ik dan was gevallen... je bent natuurlijk hartstikke lomp als je tien bent en als je buiten speelt dan val je nog wel eens, dat ik gewoon echt heel hard moest huilen als ik dan een wond op mijn knie had. En dat op een gegeven moment mijn buurjongetje niet meer hilde want die was er 'overheen gegroeid'. En dat ik dus ook een soort van druk voelde van: O, ik moet wel heel gauw niet meer gaan huilen. Want dat is niet hoe het hoort. En op een gegeven moment was ik ook heel blij dat ik niet meer als ik pijn had moest huilen. En dan ga je ook vol trots zeggen: ik heb nu al drie jaar niet meer gehuild.

J: Maar als je pijn hebt, dan huil je toch gewoon?

D: Ik heb dat dus nu dusdanig verdrongen dat... als ik fysieke pijn heb niet. Ik heb bijvoorbeeld wel als ik bij een begrafenis, als dat me heel erg raakt dan heb ik dat ik moet huilen. Maar fysieke pijn heb ik compleet afgeleerd. Is toch apart.

J: Ja, knap en ook stom dat je dat hebt gedaan.

Jens: Nou ja, kijk ik ken dat ook wel. Ik was als klein kind.. denk ik dat ik veel huilde. Ik kan me herinneren dat ik te horen kreeg dat ik geen huilebalk moest zijn ...

-gegniffel-

...en toen werd ik daarna een driftkop. Dat is dan het patroon.

D: om te compenseren

Jens: Ja, maar dat mocht ook niet, ik moest redelijk zijn. dus toen leerde ik: o, ik moet het rationeel oplossen en mentaal. En toen ging het naar mijn hoofd. En dat is ook een voorbeeld van wat we mannelijk noemen toch heel verschillende uitingen kan krijgen. Er wordt heel vaak gedaan, o dan hebben we het over macho-mannen en over fysieke kracht en bravoure, maar enorm rationeel, in je hoofd, onthecht van je gevoelens zijn, is net zo goed een manier die we als mannelijk zien en aan mannen toeschrijven. En zo zijn er nog veel meer manieren om eh...je kunt technisch heel handig zijn, dat is er ook zo een. Dus er zijn verschillende manieren waarop je dat blauwe voorschrift in kan vullen, maar bijna bij allemaal of eigenlijk altijd is les 1 toch: je mag niet vrouwelijk zijn. Welke we dan ook zien vrouwelijk, of dat nou inlevendheid of empathisch is of kwetsbaar of gevoelig of begripvol of zorgzaam of eh... Als het als roze, als meisjesachtig of als vrouwelijk wordt gezien dan is het eigenlijk voor mannen no-go.

J: Hoe ben jij zelf, tot zo'n kritische denker over mannelijkheid.. hoe ben je dat geworden?

Jens: ja

J: Hoe is dat gegaan?

Jens: Dat gebeurde hier in Amsterdam in de kraakbeweging. Ik kwam eerst in aanraking met verschillende vrouwen die, nou ja, allerlei vreselijke dingen hadden meegemaakt met mannen eh.. Geweld, seksueel geweld, incest, eh ook allerlei gevallen van heftig en minder heftig alledaags seksisme en manndominantie. En toen kwam ik op een gegeven moment in een pand te wonen met vier vrouwen en nog een andere man en daar heb ik dagelijks gesprekken gevoerd over deze dingen. Over hoe we in elkaar zaten, hoe we ons tot elkaar verhielden, over hoe we de taken en rollen verdeelden. Technische klussen, huishouden, emotionele zorg...

J: Over welke jaren praten we nu?

Jens: Dit was eind jaren 80, begin jaren 90. Ja, van de vorige eeuw, moet ik dan zeggen..

-Gelach-

Jens: Ja, opa vertelt.. Ehm...En wat voor mij een moment was dat echt het kwartje... want eerst kan ik bij dat soort verhalen nog denken: dat zijn de uitzonderingen in deze wereld, het zijn heftige gevallen maar die krijgen hier een plek om aandacht te krijgen en om dingen te helen en om het onrecht aan te kaarten. Maar eigenlijk werd me heel snel duidelijk dat het veel structureler was en institutioneler en zelfs ook in onze eigen kringen een rol speelde en in mijn eigen socialisatie. En dat er dus een verband was tussen al het onrecht waar wij als radicale activisten dagelijks voor op de barricade stonden: oorlog, uitbuiting, fascisme, militarisme, milieuproblematiek, toen ook nog koude oorlog, weet ik het, ehm, die worden allemaal veroorzaakt door mannen. Of het grootste deel en het zijn ook vaak mannen die ervan profiteren. En er was een direct verband met hoe wij in onze bevrijde ruimte gingen proberen een alternatieve, betere wereld te scheppen. Dus het persoonlijke en politieke waren daarin aanwezig. Oké, we willen dat onrecht aankaarten, we voeren daar actie tegen, we willen ook een alternatief creëren, hoe doe je dat dan als je gesocialiseerd bent in een wereld die je zo langs mannelijke of vrouwelijke lijnen beperkt en stuurt.

J: Ja..

Jens: En daar ben ik , ik weet niet, daar ben ik hiermee aan verslingerd geraakt en niet meer van los gekomen.

J: Ja, dus eigenlijk het kwalijke zaadje dat mannelijkheid heet.

Jens: Nee, ik zou eerder zeggen: het kwalijke zaadje dat gender heet.

J: O, ja.

Jens: Als constructie die ons ontmenselijkt ...

J: Ja

Jens: ...door ons te beperken en te sturen. Ja, ja.

Want ik denk dat vrouwelijkheid net zo kwalijk is in de manier waarop het vorm krijgt en sturend en beperkend werkt in deze samenleving. Ja. Maar dat gaat dus over de maatschappelijke ideeën, gedragingen, constructie ervan, het gaat niet over het man zijn of vrouw zijn op zich. Ik geloof niet dat er iets kwalijks is aan wat je bent maar wel aan wat je doet. En wat je doet, dat leer je, en daarmee word je gesocialiseerd, beperkt, en nou ja, er zijn gewoon allerlei dagelijkse voorschriften. Homo, mietje, is nog steeds het meest gebruikte scheldwoord op alle scholen. En dat is het belangrijkste instrument zo ongeveer waarmee mannen dagelijks ook zichzelf, eh, binnen de lijntjes houden, want je moet oppassen dat er niemand komt die zegt: goh, ben jij wel een echte man? Ben jij geen homo, ben jij geen mietje, ben jij misschien te vrouwelijk? Onmannelijk zijn is echt voor mannen blijkbaar heel erg. Dat is wel interessant want terwijl we mannelijkheid dus met kracht en autonomie associëren...is het tegelijkertijd heel fragiel, kan het je zomaar afgenomen worden.

J: O ja.

Jens: Als er maar iemand komt die jou ontmaskert of zou kunnen ontmaskeren als niet-echte man, dan brokkelt alles af. En daar komt dan ook weer die andere kant, daarmee wordt dus, ja, kan het tot een giftige vorm van mannelijkheid komen omdat je om die fragiliteit te maskeren, je extra mannelijk voor moet doen.

J: Dat masker dat je opzet, dat maakt eigenlijk dat je jezelf in hele lastige bochten moet wringen. Om maar die mannelijkheid, dat masker van mannelijkheid op te houden.

Jens: Ja, en ik denk dat dat vaker onbewust dan bewust gebeurt, er zijn maar weinig mannen die zeggen: goh, vandaag ga ik eens even lekker mannelijk doen. Hè, want we doen gewoon dit soort dingen, als dingen fixen, of hele goede verhalen kunnen vertellen, of lekker veel geld verdienen, of heel belangrijk zijn, of lekker onze work-out doen in de sportschool of heel goed voor onze kinderen zorgen of wat dan ook en dat geeft ons een goed gevoel. Maar onbewust gebeurt dat allemaal binnen het script van mannelijkheid dat de maatschappij je aanbiedt en de mogelijkheden die er zijn. En gelukkig zien we de laatste... nou... 10, 15 jaar, maar ik denk eigenlijk de laatste decennia dat je moet zeggen, zie je dat daar ruimte en beweging in komt. Er is een enorme ontwikkeling als het gaat over betrokken vaderschap. Zoveel vaders met draagdoeken en kinderwagens en papa-dagen als je nu ziet, zag je 15 jaar geleden niet. Dat ministerraden in hun planning worden aangepast omdat vaders op tijd naar huis moeten om met hun kinderen te zijn, daar was geen sprake van. En ik vind dat het allemaal nog veel verder mag gaan, en, en, maar het zijn hele goede beginnetjes. En we zien dat er steeds meer mannen zijn die zeggen: ja, allemaal leuk die mannelijkheid, maar ik weet niet eens of ik me wel man voel. Ik bedoel, ik ben als man gesocialiseerd, maar ehm, ik weet eigenlijk niet zo goed wat dat betekent, dus de toename van mensen die zich non-binair of fluïde of biseksueel of weet ik wat noemen, dat drukt uit dat er een zoektocht is naar bevrijding van deze beperkende hokjes.

D: Is veel van die bevrijding uit die beperkende hokjes toe te schrijven aan de ontwikkelingen binnen het feminisme?

Jens: Ja, natuurlijk. Ik wil... ehm, ik aarzel even..

-Gelach-

..omdat ik letterlijk probeer te herhalen wat je zegt. Veel daarvan...in mijn beleving, maar goed, ik heb niet voor niets een boek geschreven over waarom feminisme goed is voor mannen..

D: precies, ja, ja

Jens: Eh..

D: Laten we beginnen bij het begin. Hoe moeten we feminisme zien?

Jens: Ik zie feminisme als een kritisch analyse-instrument en een methode van verandering, of die uitnodigt tot verandering. Maar ik ben me heel bewust dat er in de wereld veel verschillende stromingen zijn die zich feministisch noemen en die het soms ook helemaal niet met elkaar eens zijn. Maar als ik het ...

D: ...heel plat moet zeggen?

Jens: Als ik het heel plat moet zeggen dan kijk je naar de wereld door een feministische bril dan kijk je naar hoe de constructie van mannelijkheid en vrouwelijkheid bijdraagt aan hoe de wereld in elkaar zit, wat de gevolgen van die wereld zijn voor concrete mannen en vrouwen, hoe dat zich verhoudt tot onrecht en rechtvaardigheid. En het biedt dus ook een strategie om er iets aan te veranderen op het politieke vlak door te zorgen dat mannen en vrouwen en ook mannelijkheid en vrouwelijkheid gelijk gewaardeerd worden, gelijke kansen krijgen, gelijk behandeld worden maar door dat ook op individueel niveau bij mensen ruimte te geven. Want we zullen ernaartoe moeten dat we erkennen dat mannen en vrouwen en alle anderen mensen zijn en over dat volledig potentieel aan menselijke eigenschappen beschikken en dat we die in vrijheid en gelijkheid en in veiligheid moeten kunnen ontplooien en ontwikkelen en inzetten en dat ze dan ook nog gelijk gewaardeerd moeten worden.

J: Ja, ga jij maar Daniel

D: En wat je dan net zei, we worden dus gesocialiseerd binnen een bepaalde mannelijke norm en daar moet je ook aan voldoen en het feminisme stelt vragen en bekritiseert het systeem waar we in leven en door die kritische vragen te stellen en te bekritisieren brokkel je eigenlijk ook die norm af. En daardoor is er ook ruimte, ja, hoe moet je dat zeggen, een andere mannelijke norm? Dus, dus...

Jens: Ja, ik weet niet of je een andere, ik ben meer voor...

-Door elkaar praten-

Jens: ...een veelvoud van normen of het bevrijden van normen.

D: Precies

Jens: Maar goed, je hebt een einddoel en de stapjes die je kunt zetten.

D: Ja

Jens: Het feminisme is natuurlijk een.. een beweging voor sociale rechtvaardigheid die aankaart dat het niet terecht is dat mannen zoveel meer bezitten en verdienen en bevoorrechte behandeling genieten op allerlei vlak. Dat de wereld onveilig is voor vrouwen; op straat, op het werk, maar zeker ook thuis. Dat veel van die problemen door mannen veroorzaakt worden en dat mannen er ook iets aan moeten veranderen.

J: Wat is de rol van de man binnen het feminisme? Want voor heel veel mensen, dit is een aanname, voelt het feminisme als iets wat vanuit de vrouw komt: feminien.

Jens: Ja

J: Wat is dan de rol van de man?

Jens: Mijn eerste opmerking is: de man en de vrouw bestaan niet.

J: Ja

Jens: dat is echt ook een valkuil want daarmee gaan we heel erg denken in een soort...

J: binair

Jens: Ja, maar in een soort eenduidigheid ook. Mannen en vrouwen zijn ontzettend veelzijdig en veranderlijk en divers en tegenstrijdig en complex. We moeten niet doen of er een archetypische man of vrouw is, dat is een deel van het probleem, dat we dat vaak doen. In mijn beleving, ik bedoel, het feminisme is kritisch t.o.v. de ongelijke behandeling en ook de problematische rol die mannen daarin kunnen spelen en vaak spelen en gespeeld hebben maar ehm, het feminisme is een beweging die zich inzet voor een betere wereld voor iedereen.. Ehm, het feminisme zoals ik het heb leren kennen, heeft ook altijd mannen uitgenodigd om daar deel van uit te maken. De kiesrechtstrijd is indertijd ook niet alleen door vrouwen gevoerd, daar waar ook mannen in aanwezig. In Dolle mina, Man Vrouw Maatschappij, zaten ook mannen. Er zijn ook allerlei initiatieven door de jaren heen, door de eeuwen heen zelfs al geweest, waarin mannen ook zeggen: goh, wij moeten ook op zoek naar verandering, er is voor ons ook daarin wat te winnen. Mijn korte samenvatting is eigenlijk: het feminisme heeft mannen nodig voor een betere wereld en mannen hebben feminisme nodig voor een beter leven.

J: Wat mooi.

Jens: Ja want, weet je, die, ja, dus... natuurlijk is er een eh... gespannen verhouding. Op het moment namelijk dat mannen en mannelijkheid bekritiseerd worden in hun vanzelfsprekendheid, in de legitimiteit van de verhoudingen. Wanneer er gezegd wordt, goh, jullie zijn deel van het probleem,

jullie moeten deel van de oplossing worden, dan is dat spannend voor de mannen die zich daardoor aangesproken voelen, en misschien nog wel spannender voor de mannen die zich niet aangesproken voelen maar er wel op aangesproken worden. Nou ja, dat is waar we middenin zitten, denk ik. En tegelijkertijd wordt nu, en dat vind ik interessant aan de huidige tijd, het wordt zo duidelijk dat het niet houdbaar is, dat patriërchaat, die verhoudingen waarin mannen en mannelijkheid...

J: Waardoor wordt dat duidelijk?

Jens: Omdat we, en dan spreek ik even vanuit Nederland, Europa, het noorden, westen, weet ik het, omdat we leven vanuit idealen en ambities van gelijkheid en pretenties van rechtvaardigheid, en weet ik het, die we niet waarmaken wanneer we mannen en vrouwen zo verschillend blijven behandelen. We kunnen niet doen alsof dit een wereld is waarin we gelijkwaardig zijn en veilig en vrij, wanneer geweld dagelijks zo'n rol speelt, wanneer vrouwen thuis, op het werk en op straat niet veilig zijn. Waarin vrouwen weten dat ze, hoe hard ze ook werken, minder betaald zullen krijgen dan mannen, gemiddeld genomen. Eh, en ga zo maar door. Waar verworvenheden en autonomie voor vrouwen steeds nog op de tocht staan of onder druk. Dus het past niet bij ons eigen pretentie en ambitie van wat we beschaving noemen. Maar, en, je ziet ook op individueel niveau dat voor mannen, ehm, het leven van mannen is niet zaligmakend, weet je. Dus mannen die iets willen doen aan verbetering van hun levenskwaliteit, mannen hebben allerlei problemen, mannen gaan eerder dood, mannen zijn vaak eenzaam, geïsoleerd, eenzaam, depressief, plegen zelfmoord, gaan aan alcohol of drugs of worden aan andere dingen verslaafd; aan porno, aan seks, aan gamen. Mannen hebben ook last van andere mannen, van de eeuwige competitie op de apenrots, de dreiging van mannelijk geweld. Eh, de problemen waar we ons in de wereld druk over maken, dat zijn heel vaak mannen die zich daar druk over maken, maar het zijn vaak problemen die door mannen veroorzaakt worden en waar mannen voordeel van hebben maar waar mannen ook last van hebben. Dus je ziet op allerlei punten dat daar druk ontstaat, je ziet ook dat er een verzet is, er zijn ook mannen die willen terug naar de oertijd of naar de twintiger jaren of de vijftiger jaren, toen het allemaal nog duidelijk was en de vrouw in de keuken hoorde en de verhoudingen door god gegeven waren of als heel natuurlijk gezien werden.

J: Dat zullen mannen zijn die het aanstelleritis vinden dat de man zich niet zo mannelijk moet gedragen. Wellicht, die denken waarom, waarom, moet je meer mens worden i.p.v. eh, alleen maar man.

Jens: Ja, maar dan vinden ze het dus aanstelleritis, als je zegt: goh, ik ben nog wel wat meer dan man alleen.

J: Ja

Jens: Ja, nou ja, dan denk ik..

-gegniffel-

..nou ja, dat is jammer voor die mannen. Hè, dus, ik, ik herken best veel van de onzekerheid en de vragen en ook soms de klachten die er leven bij mannen die nu in crisis zijn en die crisis van mannelijkheid is al gaande zolang als ik me hier mee bezighoud, dus dat is niks nieuws. Maar die lijkt wel toe te nemen. Maar ik snap dat mannen zeggen: jeetje, wij weten het niet meer, wat is nou onze plek, wat wordt er van ons verwacht, we zijn niet meer nodig als kostwinner, als provider, niet meer als protector, zelfs niet meer als fixer...

-Gelach-

...die vind ik leuk, voeg ik er vandaag aan toe...

Dus wat wordt er wel van ons verwacht? En vaak wordt er dan gekeken naar vrouwen. Maar dan denk ik, joh, wat verwacht jij van jezelf? Wat heb jij in jezelf wat er eigenlijk wil zijn, wat er uit moet, wat er ook gewoon is, maar er vaak niet mag zijn en waar je je niet toe kunt verhouden?

D: Maar dat is dus heel moeilijk. Want, wat je eerder omschreef, dat noemen ze volgens mij ook wel eens de mannenbox...

Jens: Ja

D: ...dat je als man in zo'n doosje wordt gegooid en daarin mag je doen wat binnen dat doosje valt maar je mag er vooral niet buiten treden

Jens: ja, ja

D: En ik kan me dus voorstellen als je wordt gesocialiseerd in een bepaald idee van hoe jij behoort te zijn als man, dat het heel moeilijk is om naar jezelf te gaan kijken en te denken: oké maar wat is het gene wat ik wil?

Jens: ja, ja

D: Omdat je dus, je bent niet alleen maar aan het nadenken over wat jij wilt maar je bent ook aan het strijden tegen wat er van je wordt verwacht.

Jens: Ja

D: En als je dus gaat doen wat jij wil, dan moet je dus ook die strijd aan kunnen gaan. En dan krijg je te maken met de samenleving.

Jens: Nou ja, dan krijg je te maken met de man die graag fixer wil zijn: ik wil effetjes schroefje aandraaien, knopje drukken, tapeje plakken, batterijtje.. en dan is het klaar, dan kunnen we weer gewoon verder tot de orde van de dag. Helaas mannen, zo werkt het niet. Dit is niet even snel te fixen, dit is een proces wat tegelijkertijd revolutionair is en enorm evolutionair. De provo's hadden het over de lieve(r)evolutie. Liever evolutie maar ook een lieve revolutie, het is een proces dat we voor de komende generaties aan moeten gaan. De vrouwenbeweging hier, heeft in meer dan honderd jaar van alles bereikt en is nog lang niet klaar. O.a. omdat mannen daar nog niet voldoende aan meedoen.

D: Er is een backlash gaande ook

Jens: En er is een backlash gaande. He, die terugrolbeweging van allerlei mannen en mannenorganisaties die terug willen naar vroeger.

D: precies

Jens: Dat is misschien een reden waarom we de komende honderd jaar met mannen helemaal niet zoveel gaan kunnen bereiken als met vrouwen. Maar tegelijkertijd de vrouwenbeweging, de homobeweging, allerlei andere sociale bewegingen hebben enorm veel ruimte gecreëerd voor mannen om nu dit pad te gaan bewandelen.

D: Maar...

Jens: Maar ik wil nog een ding duidelijk maken... Want wat heel belangrijk is, is dat we om... kijk we kunnen instituties veranderen, zoals nu dat we sinds 1 juli een uitgebreid geboorteverlof hebben, waardoor ook vaders, eh, en ook andere partners van iemand die een kind krijgt, een aantal weken tijd met hun kind kunnen doorbrengen. Dat is enorm belangrijk omdat daarmee kinderen gaan opgroeien die meer tijd met hun vaders doorbrengen dan ooit tevoren normaal was. Want het was nog niet zo lang geleden dat je 2 dagen kreeg. Een voor de geboorte en een voor de aangingte. En dat betekent dat nieuwe generaties gaan opgroeien met meer normalisering van zorgende vaders, van aanwezige vaders, van vaders in het privé domein en ook waarschijnlijk met meer gelijkwaardige relaties tussen ouders. Met meer werkende en economisch zelfstandige moeders. En om echte maatschappelijke verandering te bewerkstelligen, moeten we op individueel niveau werken; op relationeel niveau, tussen mannen onderling, tussen mannen en vrouwen, tussen collega's; op organisatieniveau, in bedrijven, etc., maar ook op instituties zoals in wetgeving en in media en beeldvorming. En we zitten altijd met de werkelijkheid buiten en van binnen, hè, en wat we zien dat vrouwen die werken en ook nog steeds een perfecte partner moeten zijn en ook nog een goede huismoeder, die hebben een dubbele of een driedubbele belasting, want die zitten ook vaak nog met deze geïnternaliseerde om wel vooral een goede vrouw te zijn, dus roze moet helemaal perfect blijven, en misschien wel in de overdrijving en dan moet je ook nog eens een keer in blauw jezelf driedubbel bewijzen want anders word je daar niet serieus genomen.

J: Dat laatste is die werkelijkheid van buiten.

Jens: Ja, maar die zit ook geïnternaliseerd. Wij kunnen toch niet..., waar jullie mee begonnen van goh wat ik echt als mannelijk er voor is als ik dingen fix, dat zit van binnen. Er is niemand van buiten die je op dat moment vertelt. Maar dat is ook niet van nature gekomen, van nature waren er helemaal geen afstandsbedieningen of fietsen, dus ergens hebben we ook al deze normen geïnternaliseerd in ons persoonlijk maar zijn ze ook verweven met de relaties die we hebben. Tussen ouders en kinderen, tussen partners. In de meeste heterostellen is een vrij duidelijke verdeling: wie rijdt de

auto en wie zit er als bijrijder, wie zet het vuilnis uit en wie kookt het eten wie doet de afwas, eh, wie plakt de banden.

J: Als je een heterostel in de auto ziet zitten en je ziet dat de vrouw rijdt, dan denk ik nog steeds... dan denk je daar iets over, als de man rijdt, dan denk je daar niks over.

Jens: Maar weet je, dus gender, he dus eigenlijk de manier waarop we deze wereld inrichten aan de hand van ideeën over mannelijkheid en vrouwelijkheid is zo verweven met alles wat we doen, dat we niet moeten denken: goh we gaan even iets anders doen dan is alles anders. We moeten met elkaar de investering maken om dit blijvend te veranderen en te blijven veranderen en niet denken: nu is dit stapje klaar, ik ben klaar. Nee, wat is het volgende stapje dat ik kan zetten? Ik geef in mijn boek ook het voorbeeld... vind ik ook nog steeds heel interessant, als een man en een vrouw samen op een terras zitten of ergens in de horeca en je bestelt koffie en thee, dan krijgt hij de koffie en zij de thee. Maar bestel je een zwarte koffie en een latte, dan krijgt zij de latte en de man de zwarte koffie en bestel je vlees en vis, dan krijgt zij de vis en de man het vlees. Het is zo aanwezig in alles wat we doen, ehm, dat we echt niet moeten denken: hier zijn we even mee klaar. Maar.. en dan wil ik weer zeggen... het is niet alleen maar vervelend. Het is ook leuk. Ik ervaar dat ik hiermee bezig ben als enorm verrijkend in mijn persoonlijke ontwikkeling, in wie ik kan en mag zijn als mens en hoe ik mij kan verhouden tot mijn kinderen, tot mijn partner, tot jullie, als mannen, tot werk en zorg en tot de wereld. Dus, nou ja, dan kom je misschien weer tot bij het begin en ik houd er helemaal niet van om het zo te zeggen, maar op de barricade of op het podium staan voor de goede zaak is dan misschien wel heel mannelijk. Dus ik denk als mannen dan zo nodig mannelijk willen zijn, dan moeten ze misschien gaan kijken naar zich inzetten om mannelijkheid te veranderen als iets heel mannelijks wat je zou kunnen doen.

-gegniffel-

Jens: Zo

J: Ja

Jens: dat is natuurlijk een soort ironie van wat ik doe, dat ik van de ene kant mezelf buiten deze orde plaats of probeer te plaatsen en dat ik aan de andere kant tegen mannen zeg: Hee, maar jullie zijn aan de beurt om te veranderen. Wij zijn aan de beurt om te veranderen. En tussen het jullie en het wij is dan een deel van de vraag, ehm, waar herken je je in, waar hoor je bij, waar wil je bij horen, wie wil je zijn, wie ben je? Wie mag je zijn?

D: Ben je zelf eigenlijk uit die box getreden? Uit dat keurslijf geraakt?

Jens: nou, deels. En het is ook nog steeds een enorm project. Ik bedoel, ehm, wat ik vertelde over mijn vriendin en de cv, dat is een werkje dan, om te zorgen dat ik niet automatische daarin stap en tegelijkertijd: het is dus ook niet per se slecht, weet je. Er zijn dus ook allerlei situaties, nee het is niet binnen of buiten, ik wil niet.. ik wil de box open gooien. Ik wil graag dat ik zowel over mijn mannelijke, zogenaamd mannelijke en over mijn zogenaamd vrouwelijke eigenschappen kan beschikken en dat ik mijn repertoire zo groot mogelijk heb en dat ik met zoveel mogelijk van die eigenschappen vertrouwd ben en dat ik ze gepast kan gebruiken en inzetten wanneer ze nodig zijn.

D: Met beide benen op de grond staan eigenlijk.

Jens: Nou ja, het betekent het ook gewoon dat ik echt mezelf daarin probeer te mogen zijn. Maar dat is iets wat nooit klaar is.

D: Nee, precies.

J: Maar je bent daarvoor al, je staat daarvoor op de barricade. Maar als ik dan kijk naar een tijd ver voor corona, namelijk 8 maart 2020, toen was de Women's march in Amsterdam.

Jens: Ja

J: Dan zie je dat er toch heel erg veel vrouwen zijn en dat de man die de strijd aangaat toch nog ontbreekt. En eh, hoe kan jij die onzichtbare rol van de man verklaren.

Jens: ja, je zegt weer 'de man', maar..

J: Ja, sorry, goed dat je..

Jens: ... er waren allerlei mannen bij de Women's march en we komen van ver, hè. Er was ook een tijd dat vrouwendagen en vrouwenmarsen helemaal women only waren. En mannen daar niet bij mochten zijn of er überhaupt niet bij wilden zijn. Ik zie het voordeel van, in dit geval het voordeel van

dat ik al wat langer meega, ik zie die verandering dat steeds meer mannen hier mee bezig zijn. En dat ik met jullie dit nu doe, is iets wat er ook tien jaar geleden niet was. En er zijn allerlei podcasts die vragen stellen over deze veranderende rol van mannen. En dat vind ik super interessant. Bij de Women's march liepen allerlei mannen rond.

J: Het viel me gewoon niet op.

Jens: Mij wel, maar dat is omdat ik zag dat in het verleden er nog minder waren. Dus ik zie de toename maar fiftyfifty is het niet, nee. Als wij een bijeenkomst organiseren over het betrekken van mannen bij het voorkomen van geweld en we richten ons exclusief op mannen, dan zijn we blij als er de helft mannen zijn. En wanneer het niet exclusief gedaan wordt, dan moet je blij zijn als er 1/3 mannen is. Maar vroeger waren er 1 of 2, ik was heel lang, voor mijn gevoel, een roepende in de woestijn, die af en toe wat andere roependen tegenkwam. Er waren natuurlijk in de jaren 70/80 allerlei manneninitiatieven geweest dus er zijn ook allerlei mannen uit die tijd die dingen deden of gedaan hebben en die kwam ik dan tegen. Dat zien we ook met Emancipator, er zijn tientallen organisaties die nu met ons samenwerken om jongen en mannen te betrekken bij het voorkomen van geweld. Er zijn ook steeds meer organisaties die iets willen om vaderschap te bevorderen, om jongens en mannen richting zorg te stimuleren, we zijn deel van platform vaderschap, er zijn allerlei vader-initiatieven. Onze workshops gericht op het transformeren, het veranderen van opvattingen over mannelijkheid voor scholen en jongerenwerk, die vinden steeds meer aftrek. Dus ik zie dat er een groei is die er eerder niet was. En die maakt deel uit van een wereldwijde ontwikkeling.. ehm. Na 20 jaar roepende in de woestijn te zijn, werd ik ineens uitgenodigd in 2009 voor een bijeenkomst in Stockholm, daar waren een paar honderd mensen uit heel Europa. Een paar maanden later in Rio de Janeiro waren er 450 uit de hele wereld. En nu, een paar weken geleden, een online symposium – helaas door covid – vanuit Kigali in Rwanda. En dat gaat nog steeds door. Er is gewoon een wereldwijde beweging, MenEngage genaamd, met duizenden organisaties, die dit soort werk doen, en waar professionals, mannen en vrouwen, en organisaties samenwerken aan een betere wereld. Door mannen en jongens deel te maken van de oplossing, van de emancipatie.

J: Maar hoe kan het dan dat het in deze tijd, als je kijkt dat het begint met een roepende in de woestijn, en dan nu een vloedgolf over de hele wereld plaatsvindt, waarop eigenlijk op meerder plekken op de wereld tegelijkertijd een bepaalde stem naar vorenkomt.

Jens: Nou, ik denk het was hoog tijd.

-Gelach-

J: Voelden mensen dat dan, dat het hoog tijd was? Is er een aanleiding?

Jens: Dat is net zo gegaan als het bij ons in Nederland is gegaan. Er waren wereldwijd hier en daar kleine initiatieven die hier iets mee deden. Ik bedoel...zoals ik net schetste... de vrouwenbeweging heeft altijd aan mannen gevraagd: goh, doe eens wat. Wordt deel van de oplossing. Spreek je uit, zet je in. Vraag... nou ja, hè... die agenda is er al heel lang. En dat is natuurlijk wereldwijd op allerlei plekken ook gebeurd. En er zijn overal ook wat mannen geweest die zich dat aangetrokken hebben en die kwamen mekaar dan tegen en die zijn netwerken en verbindingen aangegaan. En ze zagen dat dit op andere plekken ook gebeurd en hebben van elkaar geleerd. Eigenlijk zijn dat de drie functies waarmee we bij Emancipator ook begonnen zijn, eigenlijk vanuit de inspiratie en de werkwijze van MenEngage. Aan de ene kant door te verbinden, maken we dingen zichtbaar en dat werkt agenderend, maar dat werkt ook versterkend doordat we van elkaar leren, deskundigheid uitwisselen, capaciteit opbouwen, elkaar weten te vinden, samen kunnen werken, dus ja, ehm..Ik kan ook zeggen dat dat nu wereldwijd gebeurd is gewoon onderdeel van de globalisering en het gebeurt ook in zekere zin in de slipstream van het westen of het noorden of wat dan ook, die een genderagenda over de hele wereld uitgerold heeft in een paar eeuwen al. We hebben onze opvattingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid en relaties en seksualiteit redelijke dwingend opgelegd aan landen en culturen en gemeenschappen over de hele wereld.

J: Voor de goede zaak..

Jens: En dat heeft ontzettend veel..nou, dat heeft heel veel negatieve gevolgen gehad... maar god dat is denk ik een aparte podcast waard om daar eens naar te kijken

J: hmhm

Jens: Nee, het christendom heeft natuurlijk overal een vrij strakke moraal opgelegd op dit gebied. Maar als gevolg daarvan spelen ook overal vergelijkbare problemen, weliswaar in heel verschillende contexten. En als gevolg van de globalisering vinden die elkaar ook weer makkelijker om daar iets aan te gaan doen. En wat ik daar interessant aan vind, hè, zo ook in Nederland... want dan kom ik nog een keer aan het gebruik van 'de man' .

J: Ja, graag, leg uit waarom het niet gebruikt moet worden

Jens: Weet je, er zijn zoveel verschillende manieren waarop die roze en blauwe man-box waarop het kostwinnerschap, het protectorschap, het fikerschap vorm krijgen. Het maakt nogal uit of je...ja... of dat in de stad of op het platteland gebeurt. Of dat in Nederland of waar dan ook ter wereld gebeurt of dat hier in Amsterdam gebeurt of ..

J: ..in Zoetermeer.

-Gegniffel-

Jens: Nou, dan zitten we nog in de Randstad, in Zoetermeer...

J: Het kwam gewoon in me op.

Jens: Oké, ja, ja, goed... Ehm, en als je naar Nederland kijkt dan maakt het ook nogal wat of mannelijkheid en vrouwelijkheid, vaderschap, gezinsrelaties, of die beïnvloed zijn door kolonialisme en slavernijverleden of door arbeidsmigratie en gezinshereniging of juist door het hebben van een vluchtgeschiedenis of juist door heel erg lang door een boerengemeenschap in Nederland gevormd te zijn. Of door arbeidsmigratie van Brabant naar Rotterdam, in de loop van de tijd, naar de haven daar. Dat heeft allemaal invloed op de verschillende manieren waarop mannelijkheid, vrouwelijkheid vorm krijgen, beleefd worden, etc. En tegelijkertijd zie je over de hele wereld dat idee dat mannen wel kostwinner moeten zijn en niet vrouwelijk mogen zijn en de beschermer moet zijn, dat dat vergelijkbaar is. Maar de manier waarop dat vorm krijgt, kan enorm verschillen. En ik durf te wedden dat hoe jij hier nu zit, anders is dan hoe jij vanavond ergens anders zit. Ik weet dat dat bij mij is, ik zit hier anders dan toen ik vanmorgen wakker werd. En ik zit hier anders dan toen ik gisteren op een podium zat met allemaal vrouwen, eh, of toen ik maandag met mijn kinderen was. Ik ben dezelfde man, maar tegelijkertijd ben ik heel anders. Mijn constellatie van wat je mannelijkheid of vrouwelijkheid zou kunnen noemen is heel anders.

J: Je bent..

Jens: Door mijn hele leven verandert die ook. Dus we moeten niet doen of... dat is dan de volgende stap vaak. Mannen en vrouwen zijn nu maar... 'de man' ... dat zou impliceren dat jij en ik meer gemeen hebben dan zij en ik.

J: Ja

Jens: En dat is maar de vraag.

J: Ja

Jens: of dat zo is. Ik geloof niet dat dat zo is. Ik denk dat het er heel erg vanaf hangt door welke bril, met welke lens je gaat kijken.

J: We zien het teveel als een hoofdeigenschap, maar je bent een ui en je bestaat uit verschillende lagen.

Jens: Ja, dat is een mooie verwijzing naar Anja Meulenbelt's boek *De schillen van de ui*. Zeker, ja, ja.

D: Lekker, Jules, mooie verwijzing.

-Gelach-

Jens: Ja, altijd goed om Anja Meulenbelt.. Nee daar hadden we het over feminisme en Anja Meulenbelt is natuurlijk een grote naam in het feminisme in Nederland en heeft zich ook al jaren uitgesproken over de rol van mannen. Alleen aan de ene kant heel kritisch, aan de andere kant onderzoekend naar hoe verhouden ze zich daartoe, hoe kunnen we ze bevrijden, hoe kunnen ze zichzelf bevrijden? En Joke Smit heeft zich ook in haar beroemde lied *Er is een land waar vrouwen willen wonen*, zit een heel couplet over een land waar mannen willen wonen...

J: Die haal je aan..

Jens: Ja, die haal ik daar ook in aan. Het is dat je nu met de schillen van de ui komt, want ik zeg eigenlijk niet zoveel nieuws. Ik vind het heel erg leuk dat ik het allemaal weer mag zeggen maar

J: Blijkbaar is het nodig.

Jens: Nou ja... ja...ja, het is nodig om dit te zeggen, de tijd is eraan, er zijn gelukkig ook een heleboel mannen naar (lees: eraan toe) , er groeien ook weer nieuwe generaties op, ik ben benieuwd wat we er allemaal mee gaan doen. Maar ik weet dat we voorlopig niet klaar zijn en ik hoop dat we met zijn allen hier een leuk, onderzoekend, bevrijdend en revolutionair traject van kunnen maken.

J: Stel je voor dat er nu iemand luistert en die straggelt met mannelijkheidsnormen? Wat zou je heel kort aan die persoon willen meegeven?

Jens: Nou.. goed zo

-Gelach-

Jens: Nee, ja, jeetje, ik snap het. Ik kan me voorstellen dat dat vervelend en bedreigend is en tegelijkertijd, sorry, maar deze crisis is ook een kans en ga dat onderzoeken. Lees mijn boek, stuur ons een mail, ehm, bespreek het met je vader of met een vriend of met een collega of met een vriendin, want... en misschien is dat nog wel goed om te zeggen: er wordt vaak gedacht dat mannen per se met mannen moeten werken om dingen te veranderen, etc. Maar het blijkt in de praktijk heel vaak dat mannen juist gaan veranderen doordat ze verhalen horen van vrouwen of dat ze gesprekken met vrouwen voeren en dat ze die serieus gaan nemen. En dat is dan eigenlijk misschien wel de grootste belangrijke verandering die er plaats vindt. En het is natuurlijk bekend dat vrouwen heel veel emotioneel werk voor mannen doen omdat die het vaak moeilijk vinden er met andere mannen over praten. Maar koester je struggle, doe er iets mee, praat erover, en verdiep jezelf erin, educate yourself.

-Muziek- (ja man, nee man)

J: In de rubriek ' Ja man, Nee man' delen wij tips, inzichten, die wij tegen zijn gekomen op het wereldwijde web, in kranten, of waar dan ook ter wereld, de laatste tijd in elk geval, waarvan wij denken: Ja man! of waarvan we denken Nee, man! Eh, Daniel, heb jij voor mij een Ja man?

D: Ja, een Ja man is iets positiefs, hè?

J: Ja, dat denk ik ook. Ja precies.

D: Ik heb een boekentip: het gaat om het boek Vad3r, waarvan de e een drietje is, van Pepijn Lanen. Pepijn Lanen werd zelf voor de derde keer vader en heeft daar een boek over geschreven. Het gaat over zijn angsten en onzekerheden met betrekking tot het vaderschap. En het gaat ook over hoe hij zich voelt als man, en hij schrijft bijvoorbeeld: 'De angst bekruipt me weleens dat ik straks niet meer voor de kinderen kan zorgen, dat niemand meer kunst hoeft... dat niemand mijn kunst meer hoeft en ik geen droog brood meer voor ze kan financieren of dat ik fysiek tekort zal schieten en dat ik ze niet meer op kan tillen en in mijn armen kan nemen wanneer nodig. Of dat ze allemaal tegelijk mijn mentale steun nodig hebben en ik de juiste woorden niet kan vinden om hun angsten weg te nemen. Kortom: ik vind het erg vet dat Pepijn hier zo open over praat. Ga het lezen.

J: Mooi

D: Jules, heb jij een *Nee man*?

J: Ik heb een *Nee man*, en, ehm, een *Nee man* met ergens een positieve twist maar daar kom ik zo meteen op terug. En eigenlijk is mijn *Nee man*, op wat voor manier Donald Trump een vorm van toxische mannelijkheid inzette en gelukkig... en dat is de positieve twist.. het woordje inzette is de verleden tijd, om macht te verwerven. Trump scheidde graag op met zijn grote nucleaire knop om te kunnen winnen van collega's, van collega-dictators als Kim Jung Un en eigenlijk kom het erop neer dat hij zijn macht, ja, op een bepaalde manier zo verpakt dat hij wegkomt met mannelijkheid. Hij laat zien dat door mannelijk te zijn, in elk geval mannelijk tussen aanhalingstekens, dat je daarmee macht kan hebben over een volk en hij gebruikt ook quotes als: 'We're getting your husbands back to work.' Dus oftewel, eh, de echte mannen komen er weer aan. Hij laat zien dat dat iets positiefs is en dat is eigenlijk verschrikkelijk. En ook wat hij zegt, of wat de conservatieve commentator Tomi Lahren daar ook over zegt, over mannelijkheidsgedoe, is ook dat hij grappen maakt over Joe Biden, dat een mondmasker dragen, of een gezichtsmasker, is eigenlijk helemaal niet zo cool. En dan zegt hij daarbij: Eh... ' You might as well carry a purse with that mask.' Oftewel: je hebt ook wel eens een klein tasje bij je als je zo'n masker op hebt. Dus, je moet stoer doen dan hoor je er pas echt bij. Dat zeggen

zowel Trump als Tomi Lahren, dat vind ik wel een hele erg *Nee man!* Maar gelukkig zijn we in ieder geval van Donald Trump af, dat is dan weer een positieve noot.

D: Ja, precies. Maar de les hieruit is wel dat je dus, dat door mensen die in een hoge positie zitten door een beroep te doen op die mannelijkheidsnormen, kunnen ze eigenlijk heel veel mensen naar zich toe trekken. Doordat het volgens hun iets goeds is, zeg maar.

J: Ja, een eh.. mannelijkheid is iets positiefs, stoer doen is positief, dan word je een echte leider. Alleen dat soort mensen wil je.. eh.. als leider zien. Is dat een beetje wat het is? In heel erg Jip-en-Janneke taal?

D: Heel erg Jip-en-Janneke taal. Eigenlijk: strijd tegen die typische mannelijkheidsnormen en dat strijd je eigenlijk ook meteen tegen fascisme.

J: Dus dat is een all-in- pakket

D: voor de prijs van een.

J: Nou, we hebben de aflevering met Jens in november opgenomen en deze uitzending is natuurlijk iets later maar we hebben Jens ook gevraagd naar een Ja man! en een Nee man!

Jens: ook hier ga ik er twee noemen.

D: een Ja man en een Nee man?

-Gelach-

Jens: Ja, ik weet niet, ja ze lopen een beetje door elkaar. Positief nieuws is voor mij gerelateerd aan negatieve werkelijkheid. Gisteren was de internationale dag van het beëindigen van geweld tegen vrouwen en het is goed dat daar elk jaar een hele dag aandacht aan besteed wordt. En dat er ook steeds meer aandacht besteed wordt aan de rol van jongens en mannen. Maar we zouden natuurlijk 365 dagen per jaar daar aandacht aan moeten besteden, het probleem zou er helemaal niet moeten zijn. Ehm, dus dat is een Ja en een Nee man! tegelijkertijd. Ander positief nieuws is dat het parlement in Schotland unaniem besloten heeft om menstruatieproducten en artikelen, eh, gratis beschikbaar te stellen aan meisjes en vrouwen om, wat ze noemen menstruatie-armoede tegen te gaan. Dat is natuurlijk geweldig dat een heel parlement dat zo doet. Ik ga ervan uit dat daar ook mannen in zitten die zich hiermee solidair verklaren maar tegelijkertijd zou het natuurlijk helemaal niet zo moeten zijn dat de financiële situatie van zoveel meisjes en vrouwen zo precair is dat armoede een realiteit is of op de loer ligt. Dus het is ook een uitdrukking van de ongelijke verhoudingen in de samenleving op groter economisch gebied. Is dit nu positief of negatief nieuws? Ik vind het positief, want een parlement verklaart zich unaniem solidair met een maatregel die goed is voor meisjes en vrouwen.

D: Ja

J: Ja, positief met nog werk aan de winkel.

D: Ja

Jens: ja, altijd, we zijn nooit klaar. Dit is gefikst en nou de volgende weer.

D: Jens, heel veel dank dat je er was. Wat ga je eigenlijk de komende tijd nog doen om het patriarchaat nog verder te slopen?

Jens: Ik denk gewoon door op dezelfde weg. Sorry.. maar ik moet... mijn antwoord is: Ik moet in mijn agenda kijken.

-Gelach-

D: dat is een heel goed antwoord.

Jens: Er is een korte termijn en een lange termijn. Op korte termijn mag ik dit weekend met mijn kinderen zijn en draag ik graag de noodzaak het patriarchaat te slopen aan hun over. Want dat krijgen wij niet voor elkaar voordat zij volwassen zijn. Maar ik ga ook gewoon dagelijks door met projecten, verbindingen om vooral mannen te inspireren deel van de oplossing te worden.

J: Dank je wel. Ook dank aan **Emancipator**, voor de morele en inhoudelijke steun. Dank aan **Damn Honey** voor het samenbrengen van Daniel, mij en Emancipator.

D: En niet te vergeten: dank aan **Hannah Mars** voor de inhoudelijke, redactionele en productionele steun. Dank je wel Hannah!

Vond je dit leuk, laat dan een tien sterren recensie achter in de iTunes-app, dat kan helemaal niet, kan maar vijf sterren. En vertel al je medemensen over de leukheid van Nee man!

J: Doei

D: Dag

Jens: Dank je wel.